

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

Ижтимоий-сиёсий газета

ЖАМИЯТ

№ 25
(945)
2025 йил
26 июнь,
Пайшанба

**ЁПИҚ ЭШИКЛАР ОРТИДАН —
ОЧИҚ ДУНЁ САРИ:**

ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ СИЁСАТИДАГИ КЕСКИН БУРИЛИШ

Биз — дунёга,
дунё — бизга очик
бўлиши керак.
Бугунги ҳаёт, бугунги
таракқиётнинг талаби ҳам
аслида, шу. Биз ана шу
ҳал қилувчи тамойилни
албатта ҳаётимиз қондасига
айлантирамыз.
Шавкат
МИРЗИЁЕВ

Бир пайтлар ёпиқ, бир йўналишли сиёсат билан чекланган мамлакат энди дунё дипломатиясининг фаол иштирокчисига айланмоқда.

Яқинда Тошкент халқаро инвестиция форумига 7,5 мингдан ортиқ делегат, жумладан, 100 га яқин давлатдан салкам 3 минг нафар хорижий меҳмон ташриф буюрди. Инвесторлар Ўзбекистонга сармоя киритишга янада катта қизиқиш билдирди, 30,5 миллиард долларлик савдо ва инвестиция шартномалари имзоланди.

Йирик халқаро тадбирларнинг доимий мезбонига айланганимиз туфайли, бундай воқеликларни оддий қабул қиладиган бўлдик. Аслида, бу даражага етиб келишимиз осон кечгани йўқ.

(Давоми 2-саҳифада)

Мулоҳаза

**ЎҚУВЧИ ВА
ИНТЕРНЕТ:
НАЗОРАТ ИЗДАН
ЧИҚДИ...(МИ)?**

Интернет олами ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланганига анча бўлди. Бугун бу виртуал оламдаги ўқувчи-ёшлар ҳақида ўйлаб қолдим. Ҳозир интернетдан фойдаланиш кўлами ошган, вай-фай, лимитсиз трафиклар бор.

(Давоми 3-саҳифада)

ҚОРНИ ТЎҚ, КАЙФИ ТАРОҚ... ҚАЛБИ ОЧЛИКДАН ЧЕКИНАЙЛИК

Тўй – ҳар бир халқнинг маданий-маънавий кўриниши, миллий бойлиги ва албатта, кишини тарбияловчи бир восита бўлиб хизмат қилиб келган. Айниқса, ўзбек халқи учун. Бир пайтлар тўйларда лапарлару ёр-ёрлар, миллий рақс санъати, қўшиқ санъати юксак даражада камол топган экан. Энг машҳур полвонлар ҳам, энг зўр хушовоз ҳофизлар ҳам хокисор элимизнинг тўй-томошаларидан етишиб чиққан. Кексалар сўзига қулоқ тутсангиз, бундан 50-60 йил илгариги тўйлар ҳақида ўзгача фикрларни тинглайсиз.

– Бурунги тўйлар бутун маҳаллага ибрат, ўрнатма маросими бўла оларди. Қизлар иффату ҳаё пардаси остида одоб ила ўйин-кулги қилишарди. Афсуски, бугунги шов-шувли замон халқимизнинг муқаддас анъаналарига, тўйларига ўз таъсирини ўтказди. Спиртли ичимликлар тўй дастурхонининг шоҳига айланди. Устига-устак аёллару эркеклар бир дастурхон устида май тўла қадах чўқиштиришади. Баъзилар тўқликка шўхлик қилиб, тўйларда

«Мен сендан камми?» дея исрофгарчилигу, кимўзарчилиқнинг авж олишига сабаб бўлишди. Худди мана шу дабдабалар ўзбекнинг асл тўйларини емирди. Исрофгарчилик иллоти – тўй расм-русумларини издан чиқариб, ҳатто, қанча-қанча ёш оилаларнинг пароканда бўлиб кетишига ҳам сабаб бўлаётир, – дейди ёши 70дан ошган Насрулло ака Адизов куйиниб.

Ўзбекистонда тўй-ҳашамларни тартибга солишга оид янги ҳужжат-

нинг қабул қилинаётганидан кўзда тутилган мақсад, албатта, ихчамликни ошириш ва исрофгарчиликка қарши курашиш.

Аслида, мамлакатда бундай қонунлар илгариги ҳам мавжуд бўлган. Фақат амалда, деярли, ишламаган. 2017 йили оилавий маросимларни тартибга солиш, исрофгарчилик ва дабдабозликка йўл қўймаслик зарурлиги борасида ҳужжат қабул қилинган бўлса, 2019 йилда «Тўйлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимлар ўтказилишини тартибга солиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қўшма қарор ҳамда Низом эълон қилинган. Бу низом парламент палаталари кенгашларининг 2019 йил 14 сентябрдаги қарори билан тасдиқланиб, 2020 йил 1 январдан кучга кирган ва ҳозир ҳам қонуний кучга эга. Шу йиллар давомида ҳужжат нега натижа бермаган, тўйларни қонуний йўл билан тартибга солиш, унга риоя қилмаганларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги муносабатларга нега панжа ортидан қараб келинган, деган савол туғилди.

Шавкат Мирзиёев 2017 йил ав-

густ ойида Ўзбекистон ижодкор зиёлилари вакиллари билан учрашув чоғида тўй-маъракаларни тартибга солиш нозик масала эканига урғу бериб: «Ҳақиқатдан ҳам айни шу масалалар неча йиллар, ҳатто асрлардан бери кун тартибидан тушмасдан келади. Жадид боболаримиз ҳам тўй-маъракаларимиздаги исрофгарчилик, дабдабозлик, мақтанчоқлик миллатимизни маънавий таназзулга етаклайдиган иллат экани ҳақида қандай қуюниб ўтганларини яхши биламиз», деди ва оилавий маросимларга «Тўй-маърака – бу фақат шахсий иш эмас, балки ижтимоий масала» деб жуда тўғри баҳо берган.

Ижтимоий ҳаётдаги иқтисодий тақчилликка, ОАВ орқали чиқишларга қарамай, тўйларни дабдабали ўтказиш, сарполар олишу майшатга муккасидан кетишлик кучаймоқда. Бундай ҳолатлар кўпчилиқнинг жонига теккан бўлса ҳам, тўйларни ихчам ва содда ўтказишда ҳеч кимда ирода, қатъият етмаяпти. Ёш оилалар ҳам айнан ана шу исрофгарчилик, замонсозликнинг қурбони бўлишаётир.

(Давоми 5-саҳифада)

(Боши 1-саҳифада)

2 минг делегат учун «янгиланган» Тошкент, меҳмонлар сабаб очилган конвертация

Бундан 22 йил аввал, 2003 йили Тошкентда Европа тикланиш ва тараққиёт банки Бошқарувчилар кенгашининг йиғилиши ўтказилганди. Ўша вақтга қадар Тошкент 60 га яқин мамлакатдан 2 минг делегати бир пайтда қабул қилишга тўлиқ тайёр эмасди. Шу сабаб пойтахтдаги кўплаб меҳмонхоналар бутунлай қайта таъмирланди, янгилари қурилди, талабалар ва айрим «прописки»си йўқлар вақтинча ўз худудларига юборилди. Бир неча кунга банкларимизда конвертация очилди (делегатлар кетиши билан яна ёпилди). Меҳмонлар учун имкон қадар қулайлик ҳозирланди.

Йиғилишда ЕТТБ президенти Жан Лемьер «Марказий Осиё мамлакатлари Европа тикланиш ва тараққиёт банки билан энг кам ҳамкорлик қиладиган давлатлар қаторига киради», деганди. У, шунингдек, агар Тошкент сиёсий муҳитни яхшилаш, нодавлат ташкилотлар ролини ошириш ва инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш бўйича чоралар кўрса, банк Ўзбекистон иқтисодиётига сармоя киритишни сезиларли даражада ошириши мумкинлигини айтганди.

Бироқ Ўзбекистонга сармоя ва инвестиция киришига замин яратиши лозим бўлган шунча ҳозирлик, ҳаракат ўша вақтда фойда бермади. ЕТТБ расмийларининг йиғилишда инсон ҳуқуқлари билан боғлиқ муаммолар ҳақида бот-бот гапириши Ислон Каримовга ёқмади ва ўртадаги вазият кескинлашди. Ўшанда ўзгаришларга нафақат тайёр эмасдик, балки буни истамадик ҳам.

Банк 2003 йилги йиғилишда Ўзбекистонга вазиятни яхшилаш учун бир йил муҳлат берди, аммо ўзгариш бўлмагач, ўз лойиҳалари ва инвестицияларини қисқартирди. 2010 йилда эса ЕТТБ Ўзбекистонда ўз фаолиятини тўхтатганини эълон қилди.

Ўзгарган сиёсат, инвестицияларнинг Ўзбекистонга қайтиши

Орадан 20 йил ўтиб, 2023 йил-

нинг 16-18 май кунлари Ўзбекистон яна Европа Тикланиш ва Тараққиёт банкининг йиллик анжуманига мезбонлик қилди. Бу сафар Самарқанд 73 давлатдан 2000 дан ортиқ меҳмонларни кутиб олди.

2003 йилги келишмовчиликлардан кейин Ўзбекистонни тарк этган банк 2017 йилдан кейин яна қайтди ва мамлакат иқтисодиётига сармоялар кирита бошлади.

«Биз Ўзбекистонга қайтдик, чунки мамлакат ўзгаришти. Биласиз, банк бир муддат Ўзбекистонда ишламади. Қайтишимизнинг сабаби — ўзгаришлар. Мамлакат иқтисоди учун фойдали лойиҳалар қилишимизга кўзимиз етгани учун қайтдик. Бу лойиҳаларни, айниқса банк соҳасидаги ислохотларсиз амалга ошириш имконсиз», — деган эди ЕТТБ матбуот котиби Антон Усов.

Экспертлар Европа Тикланиш ва Тараққиёт банкининг қайтишига Президент Мирзиёев аввалги кескин вазиятни ўзгартиргани, очик бозор иқтисодиёти тамойиллари, шунингдек, хусусий бизнесни қўллаб-қувватловчи макроиқтисодий сиёсат юритаётгани сабаб бўлганини таъкидлашади. Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги ўзгаришлар, мажбурий меҳнатнинг бекор қилиниши, «Жаслик» қамоқхонасининг ёпилиши ва бошқа қатор ислохотлар ЕТТБ ва бошқа молия институтларининг қайтиши учун қулай шарт-шароитларни яратди. Ўзбекистон сармоя жалб қилиш бўйича Марказий Осиёда етакчига айланди.

Айниқса, ЕТТБга кетма-кет икки муддат президентлик қилган Сума Чакраборти раҳбарлиги даврида инвестицияларнинг Ўзбекистонга оқими сезиларли даражада ошди. 2020 йилда Чакраборти ЕТТБ расмийларидан кетганидан сўнг, Ўзбекистондаги иқтисодий ислохотларнинг узок муддатли истикболга мўлжалланган стратегиясини тайёрлаш, давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш, мамлакатимизнинг хорижий шериклар билан ўзаро манфаатли муносабатларини кенгайтириш борасидаги таклиф ва тавсияларини бериш учун Ўзбекистон Президентининг иқтисодий тараққиёт, самарали бошқарув ва халқаро ҳамкорлик масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлди.

Ўзгарган сиёсат сабаб, ЕТТБ Ўз-

бекистон иқтисодиётининг турли тармоқларида умумий қиймати 5,4 миллиард евродан ортиқ бўлган 173 та лойиҳа ва дастурни молиялаштиришни маъқуллади.

Ташқи сиёсатда кескин бурилиш

Аввал ҳар қандай халқаро мулоқот эҳтиёткорлик билан чегараланар, минтақавий ҳамкорликдан кўра кўпроқ «қобикда қолиш» афзал кўриларди. Сиёсат бир томонлама манфаатлар атрофида қурилар, ташқи алоқалар эҳтиёждан эмас, зоҳирий заруратдан келиб чиққан ҳолда амалга ошириларди.

Шунинг учунми, Ўзбекистон ва унинг атрофида барпо этилган «девор» изоляцияга яқин ҳолатни кўпроқ эслатарди. Қўшнилари билан муносабатлар турли муаммолар билан оғушланган эди.

Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида Ўзбекистон ташқи сиёсатда мутлақо янги йўналишни танлади: дунё билан фаол мулоқот қилиш. Ҳақиқатда вазият кескин ўзгарди.

Бу сиёсат ичида икки йўналиш алоҳида кўзга ташланади:

Биринчиси, минтақавий мувозанат ва ҳамкорлик — Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон билан узок йиллар музлаб қолган, чегаралар ёпилган, ҳатто ҳарбий можаролар ёқасига келиб қолган муносабатлар қайта тикланди. Мавжуд зиддиятлар йўққа чиқарилибгина қолмай, энг яқин ҳамкорларга айландик.

Иккинчиси, минтақалар билан узвийлик — Жанубий ва Шарқий Осиё, Европа, Яқин Шарқ, Жанубий ва Шимолий Америка минтақалари билан ҳам дипломатик ҳамкорлик тизимли ва кўп томонлама шаклда йўлга қўйилди. Энди ҳатто Африка минтақасига қўл чўзмоқдамиз.

Ўзбекистон дунё учун чин маънода жозибадор, ишончли ва барқарор шерикка айланди.

«Катта бозор» таклифи

Ташқи сиёсатдаги ўзгаришлар фақат сиёсий тус билан чекланиб қолмади, иқтисодий нуқтаи назардан ҳам ривожланди. Илгари 30-35 миллион аҳоли билан чекланган ички бозоримиздан глобал компа-

ниялар ўзига кўп ҳам манфаат кўрмасди. Энди эса бутун Марказий Осиёни бирлаштириш орқали 80 миллионлик ягона бозор шакллантирилмоқда.

Бунинг ортида глобал инвесторларни жалб қилишга қаратилган аниқ режа ва ҳаракатлар ётибди. «Катта давлатларга катта бозор керак», деган қараш бугун Марказий Осиё давлатларининг амалий сиёсатига айланган.

Тошкент халқаро инвестиция форумига Марказий Осиё давлатларининг ҳукумат вакиллари қатнашгани ҳам, форумдан кейин футбол бўйича Ўзбекистон терма жамоасини Президентимиз билан биргаликда европалик ҳамкорлар кўз ўнгида қўллаб-қувватлашганида ҳам рамзий маъно бор.

Қолаверса, «Марказий Осиё – Европа Иттифоқи», «Марказий Осиё – Италия», «Марказий Осиё – Япония» каби йирик саммитлар ташкил этилиб, унда қўшни давлатлар раҳбарлари елкама-елка туриб, дунё билан мулоқот олиб боришмоқда.

Дипломатиянинг кучи

Бугунги ташқи сиёсатдаги энг муҳим омиллардан бири — давлатимиз раҳбарининг чин глобал сиёсий етакчи сифатидаги фаоллиги ва мулоқотга тайёрлигидир. Аввалги даврда халқаро дипломатик муносабатлар кўпинча чекланган, юқори даражадаги шахсий мулоқотлар деярли кузатилмас эди. Ҳозир эса Шавкат Мирзиёев Ўзбекистонга манфаат келтирадиган ҳар қандай халқаро форумда, саммитда, конференцияда шахсан иштирок этиб, расмий мулоқотдан ташқари дўстона алоқалар ҳам ўрнатмоқда.

Бу дипломатиянинг таъсири кучли: юқори даражадаги ишонч ва самимий алоқалар ҳар қандай расмий келишувдан кўра кўпроқ самара беради. Ўзбекистон ташқи сиёсатининг бугунги бағрикенг, фаол ва мувозанатлашган кўриниши мамлакатимиздаги ўзгаришлар жараёнининг ажралмас қисми бўлмоқда. Халққа хизмат қилувчи дипломатия айнан шундай бўлиши керак.

Лутфулло ТУРСУНОВ,
журналист

КЕЛАЖАК УЧУН ЗАМИН: шаффофлик ва ҳалоллик барқарор муваффақиятлар КАЛИТИДИР

Иқтисодий барқарорлик ва ижтимоий фаровонлик давлат бошқаруви самарадорлиги ва бизнеснинг шаффофлигига бевосита боғлиқ бўлган бугунги дунёда коррупцияга қарши курашиш шунчаки ахлокий меъёр ёки ҳуқуқий талаб эмас. У миллий тараққиётнинг тамал тоши, жамиятнинг ҳокимиятга, инвесторларнинг иқтисодиётга бўлган ишончига айланмоқда.

Коррупция ўта хавфли иллат бўлиб, ҳаётнинг барча соҳаларига кириб боради, институтларни емиради, бозор механизмларини бузади, рақобатга путур етказиши ва охир-оқибат мамлакатни фаровонлик йўлидан ортда қолдиради. Бугунги кунда кенг қўлланмиш ислохотлар ва улкан иқтисодий ўзгаришлар йўлидан бораётган Ўзбекистон учун бу зарарли ҳодисани чуқур англаб етиш ва унга қарши фаол курашиш алоҳида, стратегик аҳамият касб этади. Қонун устуворлиги, очиқлик ва адолат устуворлиги эълон қилинган Янги Ўзбекистонни барпо этиш шароитида коррупцияга қарши қатъий ва муросасиз курашиш нафақат кўзланган мақсад, балки мутлақ заруратдир.

Ҳар қандай давлат иқтисодиётида марказий ўринни кўпинча йирик давлат корпорациялари эгаллайди, улар ўсиш драйверлари, минглаб фуқаролар учун иш берувчи бўлиш билан бирга, қўшилган қийматни шакллантиришда асосий иштирокчилардир. Бундай Ўзбекистондаги компаниялардан бири, шубҳасиз, «Ўзавтосаноат» акциядорлик жамиятидир.

Бу давлат корпорацияси нафақат автомобиль ишлаб чиқаради, балки машинасозлик саноатининг локомотиви, саноатлаштиришнинг илғор етакчиси, йирик солиқ тўловчиси ва мамлакат саноат салоҳиятининг рамзидир. «Ўзавтосаноат» ва унинг тизимидаги корхоналар фаолияти миллионлаб фуқароларнинг манфаатларига дахл қилади, инвестиция муҳитига таъсир кўрсатади. Айнан шунинг учун ҳам коррупция кўри-нишлари билан боғлиқ ҳолда унинг фаолиятига ташланган ҳар қандай соя компаниянинг ўз оғирлиги ҳам, бутун миллий иқтисодиётга ҳам улкан зарар етказишга қодир. Коррупция оқибатлари тизимли характерга эга.

Биринчидан, бу тўғридан-тўғри молиявий йўқотишлар. Ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, инновацияларни жорий этиш ёки ижтимоий дастурларни ривожлантиришга йўналтирилиши мумкин бўлган пуллар бошқалар қўлига тушади.

Иккинчидан, маҳсулот сифати пасаяди. Агар тендерларда энг яхши шартлар ёки сифатни таклиф қилган компаниялар эмас, балки ноҳилис йўллар билан бошқа компаниялар ғолиб чиқса, якуний маҳсулот зарар кўради, бу эса истеъмолчилар ишончини йўқотиши ва оғирлиги путур етказиши муқаррар.

Учинчидан, коррупция инвесторларни чўчитади. Ҳеч бир жиддий хорижий ёки маҳаллий инвестор ўйин қоидалари аниқ бўлмаган, яширин тўловлар ва инсофсиз рақобат туфайли бизнес юритиш хавфи жуда юқори бўлган соҳа ёки компанияга сармоя киритишни хоҳламайди. Бу кейинги ривожланиш учун жуда зарур бўлган технологиялар, инновациялар ва бошқарув тажрибасининг кириб келишини секинлаштиради.

Тўртинчидан, ижтимоий адолатга путур етади. Инсофсиз шахслар давлат маблағлари ҳисобидан бойиб кетаётганини кўрган жамоатчилик норозилик, ижтимоий кескинлик ва умуман давлат институтларига бўлган ишончнинг йўқолишига олиб келади.

Ўзбекистонда Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан амалга оширилаётган ислохотлар доирасида коррупцияга қарши курашиш масаласи асосий устувор йўналишлардан бири сифатида белгиланди. Коррупцияга қарши курашиш миллий стратегиясининг қабул қилиниши, Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг ташкил этилиши, қонунчиликнинг кучайтирилиши ва жамоатчилик назорати механизмла-

рининг жорий этилиши - буларнинг барчаси мамлакат раҳбариятининг ниятлари жиддийлигидан далолат беради.

Бироқ, реал ва барқарор натижаларга эришиш учун ушбу умуммиллий саъй-ҳаракатлар ҳар бир давлат тузилмаси даражасида, айниқса, «Ўзавтосаноат» каби йирик ва стратегик аҳамиятга эга компанияларда максимал даражада самарали амалга оширилиши керак. Коррупцияга қарши чораларни корпоратив маданиятга сингдириш, самарали компанияга тизимини куриш, харидлар ва кадрлар бўйича қарорларнинг шаффофлигини таъминлаш - бу шунчаки расмий тартиб-қоидалар тўплами эмас, балки бутун бошқарув тизимини тубдан ўзгартиришдир.

«Ўзавтосаноат» АЖда коррупцияга қарши курашнинг энг асосий ҳуқуқий механизмлари сифатида Ўзбекистон Республикасининг «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида»ги Қонуни, «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент қарори, АҚШнинг «General Motors» компанияси ва «Ўзавтосаноат», «ЎзАвто Моторс», «ЎзАвто Моторс Пауэртрейн» АЖ ўртасида 2017 йилда тузилган Бош келишув кабилар хизмат қилмоқда.

Компаниянинг Комплаенс ички тузилмаси йилдан йилга такомиллаштирилиб, бугунги кунда Компания, тизим ва назорат остидаги корхоналарда фаолият юритиб келмоқда.

2024 йил давомида Компания ва унинг назорат остида бўлган корхоналаридаги Комплаенс тизими Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилоти (ОЭСР) ва мустақил аудит ташкилоти – Буюк Британиянинг «Кролл» компанияси томонидан ўрганилиб, унинг фаолияти ижобий баҳоланди.

Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан юритилган рейтингда эса, «Ўзавтосаноат» АЖ фаолияти баҳоси йилдан-йилга ортиб, 2022 йил якуни бўйича республика бўйича 62 балл, 2023 йилда 82 балл билан ўрта поғонани эгал-

лаган бўлса, 2024 йил якуни бўйича 86 балл билан «яхши» тоифага кiritилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан эълон қилинган 2024 йилги «Очиқлик индекси» натижаларига кўра, «Ўзавтосаноат» АЖ 89,3 балл тўплаган ҳолда давлат органлари ва ташкилотлари орасида ТОП-3 таликдан жой олди.

2025 йилда ҳам коррупциявий хавфларни олдини олиш устувор йўналишлардан бири этиб белгиланди. Бу борада асосий эътибор мутахассисларни ўқитиш, тренинглари, харидлар устидан назорат тадбирларини кучайтириш, аниқланган тизимли камчиликларни бартараф этишга қаратилади.

«Ўзавтосаноат» АЖ каби тизимни шакллантирувчи давлат компаниясида коррупцияга қарши курашиш фақат қонунчиликка риоя қилиш билан чекланиб қолмайди. Бу кўп қиррали жараён бўлиб, Ўзбекистоннинг молиявий барқарорлиги, операцион самарадорлиги, инвестициявий жозибадорлиги ва пировардида миллий хавфсизлиги ва иқтисодий ривожланишига бевосита таъсир кўрсатади. Коррупция шунчаки маблағларнинг чиқиб кетиши эмас, балки ишончнинг йўқолиши, рақобатбардорликнинг пасайиши ва адолатли бозор тамойилларининг бузилишидир.

«Ўзавтосаноат»нинг узоқ муддатли истиқболдаги муваффақияти коррупцияга қарши ишончли ва кенг қамровли тизимни барпо этиш билан узвий боғлиқ. Бу нафақат қонунчиликка қатъий риоя этиш ва назорат функцияларини кучайтиришни, балки янги корпоратив маданиятни - коррупциянинг ҳар қандай кўринишига мутлақо муросасиз бўлиш маданиятини шакллантиришни ҳам тақозо этади. Ҳалоллик ва шаффофлик тамойилларига содиқлик «Ўзавтосаноат»нинг инвестициявий жозибадорлигини оширади, янги муваффақиятлар сари етаклайди.

Б. РАХМОНОВ,
«Ўзавтосаноат» АЖ Бошқарув
раисининг биринчи ўринбосари

Бугунги кунда қайта тикланувчи энергия манбаларидан самарали фойдаланишга уринишлар бутун дунёда кенг қулоч ёймокда.

ТАБИАТ ИНЪОМ ЭТГАН НЕЪМАТ

Шамол энергетикасининг ривожланиши нафақат электр энергия таъминоти муаммосини, балки давлатлар иқтисодиётини, дунё бўйича экологик барқарорликни ҳал қилишда ҳам катта аҳамият касб этади. Шамол энергетикаси бўйича дунёда кенг қўламли тадқиқот ишлари олиб борилаётган бўлиб, 80 дан ортиқ давлатда шамолдан энергия олиш соҳалари жадал ривожланмокда. 2010 йилда дунёдаги ҳамма шамол генераторлари ишлаб чиқарган электр энергиянинг қуввати 430 терават/соатга етди, бу бутун дунё давлатлари ишлаб чиқараётган электр энергиясининг 2,5 фоизини ташкил қилади, холос. Лекин айрим ривожланган давлатларда бу улуш ҳақида сўз юритганда йил давомида ишлаб чиқарилаётган электр энергиянинг Португалия давлатида 16, Ирландияда 14, Испанияда 13, Германияда 8 фоизи шамол энергиясига тўғри келади. Ҳозирги пайтда 100 дан ортиқ давлатда шамол энергетикаси ривожланмокда. Шамол энергиясининг потенциал қуввати дунёда ишлаб чиқилаётган электр энергия миқдоридан 30 барабар ортиқлиги аниқланган. Ҳозирги шамол тезлиги бўйича кўрсаткичлар анемометр ва флюгер асбоблари орқали олинади, улар ер юзасидан 10 метр баландликда ўрнатилади. 10 метрдан юқорида шамол тезлиги янада катта, чунки шамол ҳаракатига тўсқинлик қиладиган элементлар камаяди. Шу боис баъзи давлатларда 120 метр баландликда, паррақлар диаметри 80 метрдан ортиқ, қуввати 6,0 мВт ли шамол генераторлари ўрнатилмокда. Шамол генераторлари шамол тезлиги 3 м/сек.дан бошлаб электр токини бера бошлайди. Шамол тезлиги 5 м/сек.дан 10 м/сек. оралиғида электр энергия ишлаб чиқариш қуввати 8 марта ошади. Ўзбекистонда очик текис ҳудудларда, тоғлар орасидаги водийларда, сув ҳавзаларига яқин жойларда (кўл, сув омборлари) шамолнинг йиллик ўртача тезлиги 3,5-6,5 м/сек.ни ташкил қилади. Ҳатто, битта кичикроқ ҳудуднинг турли қисмларида шамол тезлиги фарқ қилади. Масалан, Самарқанд шаҳрида 10 метр баландликда шамолнинг йиллик ўртача тезлиги 2,4 м/сек. Лекин аэропорт ҳудудида шамолнинг ўртача йиллик тезлиги 4,0 м/сек.дан ошади. Бунинг сабаби Зарафшон дарёси, дарё соҳилидаги қалин тўқайзор, очик тошлок Чўпонота тепалиги ва Самарқанд шаҳрининг ёнма-ён жойлашганли-

ги билан боғлиқ. Бу учта «географик майдон» устида ҳаво ҳарорати ва шунга боғлиқ ҳолда ҳаво босими фарқ қилади, натижада доимо эсиб турадиган маҳаллий шамолни келтириб чиқаради.

Самарқанд вилоятида баландлиги 1000 метрдан 2000 метрга етadиган, баъзи чўққилари 2000 метрдан ошадиган тоғлар вилоятнинг 25-30 фоиз майдонини эгаллайди. Улар бир томондан шамол ҳаракатига тўсқинлик қилади. Иккинчи томондан эса тоғлар орасидаги ботиклар, букилмалар, водийлар, сойлар, довонлар ҳавонинг тез ҳаракатига шароит яратади. Бу «шамол йўлаклар»даги ҳаво оқими шиддат билан ҳаракатланиб кучли шамоллар ҳосил бўлади. Шамол электростанциялари ёрдамида ишлаб чиқилadиган электр энергиясининг қиймати АҚШ долларида куйидаги кўрсаткичларга эга. Шамол тезлиги 7,16 м/сек. - 4,8 цент. кВт/соат, 8,8 м/сек. - 3,6 цент.кВт/соат, 9,32 м / сек. - 2,6 цент.кВт/соат. Ушбу маълумотлардан электр энергияси қийматининг пасайиши шамол тезлиги ошишига боғлиқлиги кўриниб турибди. АҚШда кўмир ёқилғиси асосида ишлайдиган электр станцияларда электр энергия қиймати АҚШ долларида ўр-

тача 4,5-6 цент.кВт/соатни, Хитой давлатида ўртача 4 цент.кВт/соатни ташкил қилади. Рақамлардан кўри-ниб турибдики, шамол электр станциялари ёрдамида ишлаб чиқилadиган электр энергиянинг қиймати

кўмир ёқилғиси билан ишлайдиган электростанциялар қиймати-га тенг ва қисман паст экан. Бироқ ҳар икки турда ишлаб чиқилadиган электр энергиясининг экологик оқибатлари бир-биридан кескин фарқ қилади. Кези келганда таъкидлаш лозим, Самарқанд давлат университети олимлари томонидан Самарқанд шамол ресурсларини ўрганиш ва харитасини тузиш бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилмокда. Хусусан, Самарқанд давлат университетининг тўққиз қаватли биноси томига 40 метр баландликка шамол кучи ва йўналишини ўлчайдиган асбоб (анеморубометр) ўрнатилган. Хулоса ўрнида шуни қайд этиш лозим, Ўзбекистонда табиат инъом этган неъмат иқлим, об-ҳаво, шамол ёрдамида электр энергиясини олиш салоҳияти юқори бўлиб, бу борада олиб борилаётган изланиш ва тадқиқотларни сон ва сифат жиҳатдан ошириш, камхарж ва экологияга зиён етказмайдиган инновацион ишланмаларни амалиётга татбиқ этиш устувор вазифа ҳисобланади.

Ирода ОРИФЖОНОВА,
Ўзбекистон Финландия
педагогика институти
ўқитувчиси

ҚУВНОҚ ЁЗ - ЎТМОҚДА СОЗ

Мактабгача таълим

Бола қалби ҳали бирон нарса ёзиб улгурилмаган оппоқ қоғозга ўхшайди. Ана ўша оппоқ қоғозга, қораламалар тушмаган тоза саҳифага қандай битикларни ёзиб қолдириш ҳеч шубҳасиз таълим-тарбияга, тарбиячиларнинг педагогик маҳоратига боғлиқ.

Ҳозирда мактабгача таълим узлуксиз таълимнинг дастлабки бўғини бўлибгина қолмай, бола шахси, камолоти ва унинг онгу шуури учун мустаҳкам пойдевор қўйилadиган муҳим даврдир. Шунинг учун ҳам бу ёшда болалар дунёсини зарур маънавий ресурслар-билим ва кўникмалар, тушунча ва тасаввурлар билан бойитиш, беғубор оламни бахтли болалик қувончларига тўлдириш болаларнинг нозик қалби ва вужудига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш ғоят муҳимдир.

Болаларни ривожлантиришга бўлган бундай саъй-ҳаракатлар уларнинг соғлом вужудли ва юсак тафаккурли шахс сифатида камол топишини таъминлаб, келгусида болажонларнинг илм олишга бўлган қизиқишини,

иштиёқини оширади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти раислигида шу йилнинг 15 май куни мактаб таълими тизимидаги ислохотлар самарадорлигини янада ошириш бўйича устувор ва-

зифалар муҳокамаси юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида берилган топшириқлар ижросини таъминлаш ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг “Мактабгача таълим ташкилотлари фаолиятини янада такомиллашти-

(Боши 1-саҳифада)

ҚОРНИ ТЎҚ, КАЙФИ ТАРОҚ... ҚАЛБИ ОЧЛИКДАН ЧЕКИНАЙЛИК

«Телба келин-куёв»

Шу ўринда, «Сарпо харид» чоғидаги кейинги бир томошани кузатиб, айрим ота-оналарнинг кимўзарчилиikka берилиб, ёшларнинг орзу-хавасларига қарши чиқаётганларига ҳам гувоҳ бўласиз. Келин-куёв бўлмиш ёшлар ўқимишли. Янгиликка ўч. Китобу илмга берилишган. Уларга олтин-кумуш, қимматбаҳо кийим-кечакларнинг қизиги йўқ. Бозорга икккаласиниям судрагудек олиб чиқишган.

– Бизга қарз-қавола қилиб, сарпо-сурук қилманглар, илтимос.

– Одамлар нима дейди?! Ҳеч кимдан орқада қоладиган жойимиз йўқ. Керак эмас, керак эмас, дейсанлар, сенларга осмондаги ой керакми?!

– Йўқ, – дейишади бўлғуси оила соҳиблари ийманишиб, – бизга, яхшиси, арзонроқ бўлсаям, компьютер оберинглар.

– Бу сарполар пули ўнта компьютерингдан қиммат. Бўлмағур гапларингни қўй!

Ёшларнинг орзу-хаваси ҳавода қолди.

– Сарпо-сурукларимизга ҳеч бўлмаса, китоб қўшарсизлар, – дейишади ёшлар хуноб бўлишиб.

Китобга, илмга муҳаббати зиёда ёшларни кузатиб турганлар «Телба келин-куёв» дея уларнинг устидан қилишади. Тўғри, айримлар фикрича, улар илму китоб билан банд бўлишса, тирикчилигу бозорни ким қилади? Аммо, инсон дунёга келар экан, икки мақсад: Тирикчилик ва Бозор учун келмаган. Ёшлар истагандек сарпога китоб қўйилиши, шубҳасиз, оиланинг мустаҳкамлигини таъминлайди.

Айрим ёш куда-андалар келин-куёвга обрў, дея тўй дабдабаси олди уларнинг турнақатор машиналарда шаҳар айланишларини таъминлаб қўйишади. Ёшлар ҳам шовқин-сурон, кулоқ пардаларини йиртиб юборгудек мусиқа садолари остида «кимўзарга етиб-олар» қилишиб, машиналар «ўйини» билан шаҳар кези-

шади. Кўчани тўлдириб, қийкириб-кувлашиб бораётган тўй кортежларида ҳайдовчилар ана шу вазиятларда инсонлар ҳаётини, умуман ўйлашмайди. Дабдаба, ҳою-хавасга ҳирс авжининг охири кўпинча фожиа ёки кўнгил хираликлари билан якун топади.

Доду бедод...

Бир пайтлар тўй, деганда дийдор, суҳбат, камтарлилик, тежамлилик уйғун бўларди. Бугун эса – элу юртни овқату арокка тўйдириш тушунигандек, гўё. «Фалончи ака зўр тўй берди», «Писмадончи ажойиб ош қипти», «Тўй соҳиби базмда арокни челақлаб қуйди-да, офарин!» – деб кекириб қўйишади. Керак-сиз дабдаба, ота-оналарнинг ҳашамати, ёшларнинг ортиқча шўхлиги натижасида тўйларнинг мазмуни-шакли ўзгарди.

Бугун тўйхоналарнинг саноғи йўқ. Ҳатто, энг чекка қишлоқларгача тўйхоналар қад ростлаган. Бу бир жиҳатдан қулай бўлса-да, тўйлардаги файзу зийнатни, кўринишни йўқотди. Тўйхоналар фақат еб-ичиб, маст-аласт бўладиган, шовқин-сурон майдонига айланди-қолди. Карнай-сурнай қуй-қўшиқларнинг доду бедодидан одамлар ёнгинасидаги ошнаси билан гаплаша олмайди. Мусиқа карнайу махсус бақиртиргичларга уланган: кулоқлар том битиб қолади. Келин-куёв – ўзбек. Мусиқалар хорижона. «Маданиятли» куда-андалар ўзаро келишган ҳолда 3-4 миллион сўм ортиқча харажат қилишиб, балетмейстрни ҳам таклиф қилишган. Тўрт томонга сакраб-айланаётган балетмейстр тўй тўрида эмас, давранинг бошидан-охиригача инглизча қуйда вальсга тушаётган келин-куёвлар тез-тез «қистириб» қўядиган пулларни олиб қўйишни ҳам унутмайди. Санъаткорлар ҳам устаси фаранг бўлиб кетишган. Матни бузилган қуй-қўшиқларга шунчаки лаб қимирлатиб туришдан чарчашмайди.

Юз йиллик асorat

«Бухоро амирлиги даврида ҳам тўйларни тартибга солиш бўйича амаллар бажарилган. Бундан 100 йил олдинги тарихимизга назар ташласак, Бухоро амирлигида ҳам дабдабали тўйлар ва маросимларни тугатиш кун тартибида турган муҳим ижтимоий вазифалардан бири бўлганлигига гувоҳ бўламиз. XX аср бошларида Бухоро амирлигида тўйлар ғоятда ҳашамдор бўлиб, 7-8 кун давом этар, ҳар куни 6-7 хил овқат пиширилиб, тақлиф қилинган меҳмонларга 5 қадок (410 грамм) дан 2 пуд (16 кг)гача қанд берилар ва чопон кийдириларди. Бундан ташқари, тўйларда кўпқарилар ташкил қилиш одат тусига кириб қолган эди, – дейди тарих фанлари бўйича фалсафа доктори Дилноза Жамолова. – Бухоро амира Олимхон (1910-1920) ҳукмронлиги даврида тўй-маъракалардаги исрофгарчиликлар ва дабдабозликларни тугатишга алоҳида эътибор қаратди ҳамда тўйларни ихчам ўтказишга оид фармонлар қабул қилди. Жумладан, 1911 йил март ойида «Жуда исрофли тўйларни тугатиш тўғрисида» фармон чиқарган. Унга қўра, тўйларда паловдан бошқа овқат берганларга 75 дарра уриш жазоси тайинланиб, суннат ва никоҳ тўйларида ташкил қилинадиган улоқ чопиш ва пойга тадбирлари бекор қилинган. Ушбу тадбирни ташкил этган шахс ўлим жазосига маҳкум этилиши белгилаб қўйилган. Шунингдек, бухороликлар тўйларига келган барча меҳмонларга зиёфатдан ташқари уларнинг ҳар бирига чопон бериш расми таъқиқлаб қўйилган».

Тарихчининг сўзига қўра, Амир Олимхон серхаражат тўйлар оилаларни иқтисодий фалокат ёқасига олиб келишини англаган ҳолда, бундай тўйларни бартараф этиш бўйича қатъий талабларни ишлаб чиққан. Натижада тўй кунлари қисқартирилган, бир хил овқат пишириш белгилаб қўйилган, чопон кийдиришлар кескин камайган, қанд тарқатиш тўхтатилган ҳамда кўпқарилар ўтказилмай қўйилган. Айрим амалдорларнинг порахўрлиги туфайли амир фармонига зид равишда ҳашамдор тўйлар ўтказиб турилган бўлса-да, оддий халқ бу фармонларни мамнуният билан қабул қилган.

Хулоса қилиб айтганда, орадан 100 йилдан ортиқроқ вақт ўтиб, бугунги жамиятимиз олдида ҳам тўй маросимларини тартибга солиш долзарб масала бўлиб турибди. Пандемия даврида эълон қилинган карантин вақтидаги камхаражат ва ихчам тўйлар ҳозирда яна дабдабали тус олмоқда.

Биз хоҳлаймизми-йўқми, бугун эмас, эртага, албатта, тўй ўтказиш тартиблари ихчамлашиб, соддалашиб бораверади. Негаки, нархларнинг ўсиши, кундалик истеъмол молларга бўлган эҳтиёжнинг ошиб бориши кишини кўпроқ ишлашга, меҳнат қилишга ундайди. Одамлар ижтимоий ҳаётнинг мазмун-моҳиятини англашлари учун имкон тоғилади. Машаққатлар билан топган пулларини тўй-томошаларда ҳуда-беҳуда совуришдан сақланишади. Тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни ўтказишни тартибга солишга оид фармоннинг эълон қилинганига бир неча йиллар бўлди. Фармон ижросини таъминлаш амаллари, айниқса, қишлоқ жойларида ўз натижасини кўрсатган. Бугунги кунда «Ёшлар базми», «ЗАГС тўйи», «Фотиха тўйлари», «Чимилдик осар» маросимлари анчагина қисқартирилди. Шунингдек, тўйларда спиртли ичимликлар қўймаслик чоралари ҳам қатъий йўлга қўйилмоқда. Маҳаллаларда иқтидорли лапарчи аёллар, мусикачилар гуруҳи ташкил этилиб, тўйларнинг қизиқарли ўтиши учун турли дастурлар тайёрлаш ишлари олиб борилмоқда. Ортиқча ҳашамат, кўр-кўрона одатларни чеклаш ёшлар бахтли бўлишининг биринчи шартидир.

Айни куннинг мақсади ҳам шу: ўзига хос, миллий ўзбекона тўйларни жорий этиш. Миллий қиёфаси, мазмуни ва шакли орномус, покиза ва камтарона туйғулар билан мустаҳкам тўй-томошаларнинг ифтихоримизга айланиб қолишига не етсин.

Лайло Ҳайитова

риш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2019 йил 13 майдаги 391-сонли қарорига мувофиқ мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчиларини жисмонан чиниқтириш, улар учун ёзги соғломлаштириш даврини мазмунан ташкил этиш, ёз мавсумида тарбияланувчилар саломатлигини мустаҳкамлаш, турли касалликларнинг ҳамда овқатдан заҳарланишнинг олдини олиш, профилактика ишлари самарадорлигини янада ошириш, янги ўқув йилига пухта тайёргарли қўриш, қисқаси “Долзарб 90 кунлик” иш режимини пухта ташкил этиш муҳим вазифа сифатида қўйилди.

Ана шулардан келиб чиқиб Бекобод шаҳридаги 19-мактабгача таълим ташкилотида ёзги соғломлаштириш даври жорий йилнинг 1 июнидан қизғин бошланиб юборилди. Ташкилот раҳбари Умида Каримованинг ташаббуси билан соғломлаштириш даврини ташкил этиш бўйича методик тавсия асосида ташкилий-услубий ишлар режаси ишлаб чиқилди.

Ёзги соғломлаштириш даврида тарбияланувчиларнинг хавфсизлигини таъминлаш, уларнинг ҳаёти ва соғлигини муҳофаза қилиш, хавфсиз ва сифатли овқатланишини таъминлаш бўйича доимий амалий ёрдам кўрсатиб келинмоқда. Айниқса “Долзарб 90 кунлик” иш режимини ташкил этиш бўйича ҳафталик тадбирларнинг белгиланиб олиниши, методик тавсия асосида соғломлаштириш даврини мазмунли ўтказишга оид семинарларнинг

ташкил этилганлиги айтиш мумкин бўлди.

— Болажонларимизнинг вақтини мазмунли ўтказишлари учун зарур чора-тадбирларни ишлаб чиққанмиз, — дейди ташкилот директори Умида Каримова. — Шарт-шароитларимиз кўнгилдагидек. Тарбиячиларимиз имкон қадар болажонлар иштирокида қувноқ ва мароқли тадбирларни ташкил этишга чоғланишган.

Дарҳақиқат, “Долзарб 90 кунлик” давомида “Ёз меҳмонга келди”, “Шоир билан учрашув”, “Спорт эстафеталари” сингари тадбирлар болажонларга жуда манзур бўлди. Айтиш мумкин, шу кунларда ташкилотнинг ўзида бир неча тўғарақлар ишга туширилди. “Турон кичкинтойлари” тўғарағи ташкил қилиниб, бунда тарбияланувчилар тарбиячилар кўмагида олдин ўтилган мавзулар, эртақлар асосида саҳна кўринишларини намоиш этадилар.

Ташкилотда болаларнинг табиатга бўлган қизиқишларини, экологик маданиятини ошириш мақсадида “Экологик сўқмоқлар” ташкил этилган. Экологик сўқмоқ нафақат ташкилот чиройини кўрсатибгина қолмай, балки болажонларнинг билим савиясини оширишга ҳам хизмат қилмоқда. Умуман олганда мактабгача таълим ташкилотида қувноқ ёз-ўтмоқда соз, десак, тўғри бўлади. Зотан болажонларнинг шодлиги, бахтиёрлик лаҳзалари шундан далолатдир.

Ашурали БОЙМУРОДОВ,
“Жамият”

ЮКСАК ТАРАҚҚИЁТ ВА МАЪНАВИЯТ МАНБАИ

Бугунги ахборот технологиялари асрида кутубхоналар нафақат билим маскани, балки инновацион ахборот марказига айланмоқда. Замонавий кутубхоналар жамият маънавий тараққиётида беқиёс аҳамиятга эга бўлиб, аҳолининг билим ва маданият даражасини юксалтиришга хизмат қилади. Улуғ адиб Ойбек: “Китоблар инсон тафаккурининг жавоҳирларини йиғиб, авлодларга мерос қилиб қолдиради”, деган эди.

Дарҳақиқат, инсониятнинг барча билим ва тажрибаси, тафаккур олами, аввало, китобларда акс этади. Китоб тўплаш, кутубхоналар ташкил этиш жамиятнинг маърифатпарварлиги даражасини белгилайди. Президентимизнинг 2017 йил 13 сентябрдаги “Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисида”ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида китобхонлик маданиятини ошириш бўйича белгиланган вазифалар юзасидан республикаимиз бўйлаб ахборот-кутубхона марказларида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Чунончи, мазкур марказда таълим муассасалари ўқувчилари ҳамда аҳолининг замонавий ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда мунтазам билим олиши, халқимизнинг маданий-тарихий меросидан баҳраманд бўлиши, ҳар бир шахснинг ижодий камол топиши учун зарур шарт-шароитлар яратилган. Кутубхона фондлари янги турдаги электрон-ахборот ресурслари билан бойитилмоқда. Компьютер жамланмалари, нусха кўчириш аппаратлари, сканер сингари ахборот технологиялари билан жиҳозланган махсус бўлимлар ўқувчи-ёшларнинг таълим даргоҳларида олаётган билимларини мустаҳкамлашда қўшимча манба вазифасини ўтамоқда. Таълимнинг бундай интерфаол усулининг ўзига хос томони шундаки, у ўқувчини тайёр билимларни эгаллаш билан чекланиб қолмай изланишга, мустақил фикрлашга чорлайди.

Қолаверса, китоб инсоннинг энг яқин дўсти, маслаҳатчиси ҳисобланади.

Китоб – мангуликка йўл олган донолар хотирасига қўйилган ёдгорлик. Буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий бобомиз ёзганидек: “Китоб – беминнат устоз, билим ва маънавий юксалишга эришишнинг энг асосий манбаи”. Халқимиз тилида ҳам китоб ўқиб билим ва муносиб таълим-тарбия олиш, илм-фан билан шуғулланиш, касб-хунар ўрганишнинг аҳамиятига доир мақоллар жуда кўп. Жумладан, “Китобсиз ақл – қанотсиз қуш”, “Бахт белгиси – билим”, “Билим – ақл чироғи”, “Тўзаллик – илм-у маърифатда”, “Илм бахт келтирар, билим тахт келтирар”, “Хунар – оқар булок, илм – ёнар чирок”, “Олтин олма, билим ол, билим олсанг, билиб ол”. Бундай пурҳикмат нақллари яна узоқ давом эттириш мумкин. Бугун ватанимизнинг жадал ривожланаётган бир даврида аждодларимиз ва донолар фикрида ўз аксини топган китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини шакллантиришга бўлган эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилди десак, муболаға бўлмайди.

Аҳолининг кенг қатламини китоб ўқишга жалб қилиш, китоб ўқиш ва китобхонликни кенг тарғиб қилиш, вояга етаётган фарзандларимизни боғча ёшидан бошлаб китобга меҳрли қилиб тарбиялаш, китоб маҳсулотларининг мазмунига эътибор қаратиш, уларни чоп этиш сифатини яхшилаш ҳамда чекка қишлоқ ва овулларгача бориб етишини таъминлаш, турли мазмундаги китоблар билан тўлдирилган китоб дўконларини кўпайтириш,

кутубхоналар фондиди бойитишга алоҳида эътибор қаратиш, чоп этилаётган китобларни аҳоли ўртасида оммавий ахборот воситалари асосида китоб тарғиботи – рекламаларини ташкил қилиш, қизиқиш уйғотиш ва ушбу жараёнда фаол кутубхоначи ва тарғиботчилар орасида турли танловлар ўтказишга алоҳида эътибор қаратишини амалга ошириш кўзда тутилган. Китобхонлик маданиятининг жамият маънавий ҳаётидаги ўрни ва ролини яна бир янги босқичга кўтарганлиги билан изоҳланади. Биринчидан, юқорида қайд этилгани каби, китоб инсонни ердан кўкка кўтарувчи, унинг маънавий кувватини оширувчи буюк куч ҳисобланади. Иккинчидан, китоб инсониятнинг тарихий хотираси, барчамизни ўз маънавий-маърифий, илмий заминимизни мустаҳкамловчи, келажакни ёрқин кўрсатиб боришга қодир машъала ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бизнинг юртимизда илм олиш, китоб ёзиш, ижод қилиш ҳар доим ҳам миллатнинг мавжудлиги ва у нимага қодир эканлигини кўрсатувчи мукаддас тушунчалар ҳисобланади.

Арасту ҳакимдан Абу Али Ибн Синогача, Афлотундан Абу Райҳон Берунийгача, Жалолиддин Румийдан Алишер Навоийгача, Соҳибқирон Амир Темурдан Муҳаммадшариф Гулханийгача юзлаб, минглаб мутафаккирларнинг шаклланиши, дунёга танилиши, замонлар ошсада аҳамияти йўқолмайдиган тадқиқоту кашфиётлари фақат ва фақат китоб орқали юз берди. Уларнинг бугунги авлод томонидан чуқур ўрганилиши, улар илмий-маърифий бисотига бот-бот мурожаат қилишнинг сабаби ҳам мутафаккирлари-

миз томонидан яратилган китоблар туфайлидир.

Китоб мутолаасининг жамият тараққиётида тутган ўрни, ёшлар тарбияси ва маънавий дунёқарашини шакллантиришидаги аҳамияти ҳақида Президентимиз Шавкат Мирзиёев: “Китобсиз тараққиётга, юксак маънавиятга эришиб бўлмайди. Китоб ўқимаган одамнинг ҳам, миллатнинг ҳам келажаги йўқ”, – дея таъкидлагани бежис эмас.

Ҳақиқатдан ҳам, китоб барчамизни эзгуликка ундайдиган, олдимизда турган барча муаммоларни ҳал этишга ёрдам берадиган кучдир. Китоб ўқиш барчамизнинг маънавий оламимизни бойитади, сўзлашув маданиятимизни оширади. Шунинг учун ҳам ҳар томонлама кенг фикрлайдиган, маънавий етук, ҳар қандай ахборотларни ақл билан таҳлил қила оладиган, ўз фикрини билдириб, уни ҳимоя қила оладиган, тенгдошларига олган ахборотларини тушунтира оладиган баркамол инсон қилиб тарбиялашда китобхонликнинг аҳамияти беқиёсдир. Кутубхоналар бугунги кунда нафақат китоб мутолааси маркази, балки рақамли ахборот ресурслари орқали жамиятнинг интеллектуал ривожланишига ҳисса қўшувчи инновацион майдонга айланган. Улар ёш авлоднинг таълим жараёнида муҳим ўрин тутиб, мустақил фикрлаш ва изланиш кўникмаларини шакллантиришга хизмат қилади. Келажакда кутубхоналар аҳамияти янада ортиб, глобал ахборот маконида муҳим ўрин эгаллайди.

**Фотима МАМАТҚУЛОВА,
Мафтуна СУЛТОНОВА,
ЎзДЖТУ катта ўқитувчилари**

АБИТУРИЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

ХУЖЖАТ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

**М.В. ЛОМОНОСОВ НОМИДАГИ МОСКВА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ
ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ФИЛИАЛИ 2025-2026 ўқув йили учун қабул эълон қилади.**

БАКАЛАВРИАТЛАР УЧУН:

“Амалий математика ва информатика”,
“Психология”, “Реклама ва жамоатчилик билан алоқалар” “Филология”, “Менеджмент”,
“Педагогик таълим” йўналишлари бўйича 2025 йил 20 июндан 10 июлгача ҳужжатлар қабул қилинади.

МАГИСТРАТУРАДА ўқишни истаганлар учун:

“Амалий математика ва информатика”,
“Психология”, “Реклама ва жамоатчилик билан алоқалар”, “Педагогик таълим” йўналишлари бўйича ҳужжатлар 2025 йил 20 июндан 2025 йил 20 июлгача қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри Миробод тумани Амир Темур кўчаси 22 уй

Мўлжал: Федорович клиникаси.

Қўшимча маълумот олиш учун

телефонларимиз

71-232-28-11

71-232-28-22

Экология, атроф-
муҳитни муҳофаза
қилиш ва иқлим
ўзгариши вазирлиги

Ўзбекистон
маҳаллалари
уюшмаси

Савдо-саноат
палатаси

Ўзбекистон
Нодавлат нотижорат
ташкilotлари миллий
ассоциацияси

Тадбиркорлар ва
ишбилармонлар
ҳаракати — Ўзбекистон
Либерал-демократик
партияси

Таҳрир ҳайъати:

Азиз АБДУҲАКИМОВ
Қаҳрамон ҚУРАНБОВ
Акмал САИДОВ
Ақтам ҲАЙИТОВ
Камолиддин
ИШАНХОДЖАЕВ
Даврон ВАҲОБОВ
Отабек ҲУСАНОВ

Бош муҳаррир
Максуд
ЖОНИХОНОВ

“Шарқ” нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида чоп этилди.
Манзил:
Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-610
Адади: 1600
Пайшанба кuni чиқади.
Қоғоз бичими А-3,
ҳажми 2 босма табак.
Баҳоси келишилган нарҳда.

2024 йил 2 августда
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги
Ахборот ва оммавий
коммуникациялар агентлиги
томонидан 0010-рақам билан
рўйхатдан ўтказилган.
ISSN 2010-7722

Боғланиш учун
телефонлар:
99-994-70-52
98-111-48-29
Электрон почта:
jamiyat@mail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ”дан олинган
маълумотларда манба
сифатида газета номи
кўрсатилиши шарт.
Топширилган вақти: 20:00
1 2 3 4 5 6

ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН ХИЗМАТ ҚИЛИШ

Пастдарғом туманидаги “Умсин момо” фермер хўжалиги
раҳбари Элибой Таниевнинг шиорига айланган

фидаги 70 гектарга яқин майдонда
ғалла етиштирдик. Туманда бирин-
чилардан бўлиб шартнома режасини
уддаладик. Қилган меҳнатларимиз
меvasини бермоқда. Шунингдек, 45
гектар ердаги ғўза парваришига ҳам
алоҳида эътибор қаратганмиз. Тех-
никаларимиз етарли, ишчиларимиз
тажрибали, улар учун далада барча
шароит яратилган. Ерларни меъёри-
да минерал ва маҳаллий ўғит билан
озиклантирдик. Сув тақчиллиги ша-
роитида ҳам ўз меъёрида суғоришга
эришдик. Шу боис ғўза ниҳоллари
бақувват, яхши ривожланаяпти. Ал-
батта, соҳадаги энг катта иқтисодий
ва сиёсий аҳамиятга эга ютуқларимиз-
дан бири, шубҳасиз, давлатимизнинг
ғалла мустақиллигига эришганидир.
Зеро, халқимизнинг бугунги фаровон

ган оилаларга ёрдам кўлини чўзиш
ва бошқа ишларини кўплаб гапи-
риш мумкин. Эл дардини ўз дарди
деб билган Элибой ака бир неча бор
вилоят кенгаши депутати сифатида
ҳам жамиятимизнинг ижтимоий-си-
ёсий ҳаётида фаол иштирок этди.
Эл эътиборини қозонди. Унинг са-
марали меҳнатлари ҳукуматимиз
томонидан муносиб рағбатлантириб
борилди. Жумладан, “Ўзбекистонда
хизмат кўрсатган пахтакор” унвони,
“Эл-юрт ҳурмати” орденлари билан
тақдирланди. Президентимиз Шав-
кат Мирзиёев Самарқанд вилоят
ҳокими бўлиб ишлаган пайтларида
Элибой ака раҳбарлик қилаётган хў-
жалик далаларига бориб, у киши би-
лан пахта ва ғалла режалари тўғри-
сида обдон суҳбатлашади. Сўнгра
қишлоқ хўжалик фа-
оллари билан йиғи-
лиш ўтказиб, натижани
Элибой аканинг ўзига
кўйиб беринг, у киши
ўз ишининг устаси ва
сўзининг устидан ал-
батта чиқади деб ишонч
билдирган эди. Шундай
ҳам бўлди. Ўша йили
ҳам Элибой ака бошлиқ
хўжалик далаларида
пахта ва ғалладан мўл
ҳосил йиғилди. Элибой
ака ҳозир ҳам вилоятда
пешқадам. Ғалла бо-
шоқлари ва пахта кў-
сакларини ёш болани
эркалагандай меҳр би-
лан парвариш қилади.

Ўзи эса шу қутлуг ёшида ҳам кўлига
кетмон олиб меҳнат қилишдан эрин-
майди. Илоҳим кўз тегмасин. Бугун
у кишининг нафақат меҳнат фаоли-
яти, балки ҳаёт йўли ибрат олса ар-
зигулик. Элибой ака деҳқончиликдан
ташқари чорвачилик ва боғдорчи-
ликни ҳам намунали йўлга қўйган.
Фарзандлари Муҳиддин ва Аслид-
дин ҳам фермерликни давом эттириб,
меҳнатдан бахт топиш шарафига му-
яссар бўлиб келишаётир. Ахир, ин-
сон ҳаётининг мазмуни фақат рўзгор
тебратиш, фарзанд улғайтириш эмас,
балки давлат, мамлакат, деб аталмиш
улкан хонадонга фойда, наф келти-
риш ҳамдир. Шеърый сатрларда ин-
сон табиат гултожи дея улуғланди.
Аслида ҳам шундай. Бунинг биз Эли-
бой ака сингари фидойи инсонлар
ҳаётида кўришимиз мумкин.

Ориф ХОЛИҚУЛОВ,
журналист

ҳаёти ана шу ғалла мустақиллиги ту-
файли, десак адашмаймиз. Ха, инсон
умри унинг яшаган йиллари билан
эмас, қилган эзгу амаллари, меҳна-
ти билан ўлчанади. 80 ёшдан ошган
Элибой ака умрини деҳқончилик-
ка бағишлади. У киши ўз фаолияти
давомида кўплаб ҳайрли ишларни
амалга оширди. Узоқ йиллар хўжа-
лик раиси бўлиб фаолият юритди.
Фермерлик ҳаракати бошлангач
биринчилардан бўлиб фермер хў-
жалигига асос солди. У кишининг
қилган эзгу ишлари, яхшиликлари-
ни санаб адоғига етиш қийин. Ўзи
яшайдиган Оқманғит қишлоғидан
26 километр олисда жойлашган
манзилда хўжалик ишчилари учун 5
та дала шийпони куриб берди. Эски
Анҳор каналига далани суғориш
учун насослар ўрнатилди. Маҳалла
ҳудудидаги йўлларни таъмирлаш,
беморларга мадад бериш, қийнал-

Ер юзининг сайқали бўлган Са-
марқандга хоҳ шимолдан, хоҳ жануб-
дан, шарқданми ёки ғарбдан ташриф
буюрсангиз, йўл бўйларида ҳозирги-
на тандирдан узилган, иштахани қи-
тиқлайдиган иссиқ ширмой нон ҳиди
сизни ўзига тортаверади. Дунёнинг
турли мамлакатларида табиий офат-
лар, ўзаро келишмовчиликлар, очар-
чилик, ичимлик суви танқислиги,
терроризм ҳаракатларининг аянчли
оқибатлари инсон ҳаловатини бузаёт-
ган вақтда юртимизда ҳукм сураётган
бундай тинчлик, хотиржамлик, осу-
далик ва дастурхонимизнинг тўкин-
лигини кўриб беихтиёр шукрона ай-
тасан, киши.

Т у р м у ш и м и з н и н г
тўкин-сочинлигини таъ-
минлаб турган энг улуғ
неъмат — нон эса ана шу
фаровонлигимиз рамзидир
Шукроналар бўлсинки,
фуқароларнинг ҳуқуқ ва
эркинликларини таъмин-
лаш борасида кенг имко-
ниятлар яратилди. Хусу-
сан, иқтисодиётимизнинг
муҳим бўғинларидан са-
налган аграр соҳада улкан
ислохотлар олиб борила-
ётир. Бу борада ерларнинг
унумдорлигини ошириш,
тажамкор технологиялар-
дан фойдаланиш, деҳқон-
ларнинг моддий ман-
фаатларини таъминлашга алоҳида
эътибор қаратилмоқда. Бу ўз навба-
тида уларнинг ерга бўлган меҳрини
мустаҳкамлаб, ҳосил унумдорлиги ва
сифатини кафолатлашга хизмат қила-
ётир. Бундай ижобий ишлар самара-
сини Самарқанд вилояти Пастдарғом
тумани “Умсин момо” фермер хўжа-
лиги мисолида ҳам кўриш мумкин.

— Юртимизда ерга, ўзи етиштира-
ётган маҳсулотга эгалик ҳиссининг
шаклланганлиги натижасида фермер-
лар иши самарали ташкил этилмоқ-
да,— дейди фермер хўжалиги раҳба-
ри, меҳнаткаш ва олийжаноб инсон,
деҳқончилик илмининг ҳақиқий би-
лимдони Элибой ака Таниев. — Шу
туфайли ер, сув ва бошқа ресурслар-
дан унумли фойдаланиб, пахта, ғал-
ла ва бошқа экинлардан мўл ҳосил
етиштиришга эришилмоқда. Ана
шундай имконият самараси ўларок
жорий йилда хўжалигимиз тасарру-

“МИКРОКРЕДИТБАНК” АТБ IX ГЕРМАНИЯ-ЎЗБЕКИСТОН БИЗНЕС ФОРУМИ ДОИРАСИДА ODDO BHF BANK БИЛАН 50 МИЛЛИОН ДОЛЛАРЛИК ШАРТНОМА ИМЗОЛАДИ

2025-йил 19-20-июнь кунлари Берлин ва Дуссeldorf шаҳарларида тўққизинчи Германия-Ўзбекистон бизнес-форуми бўлиб ўтди. Унда “Микрокредитбанк” АТБ раҳбарияти ҳам фаол иштирок этиб, форум доирасида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашни давом эттирувчи муҳим келишувга эришди.

Мазкур келишув Германиянинг етакчи молия институтларидан бири – ODDO BHF bank билан имзоланиши форумнинг энг асосий ютуғи дея таъкидланди. Келишувга кўра, “Микрокредитбанк” АТБ Ўзбекистонда кичик ва ўрта бизнес лойиҳаларини молиялаштириш учун 50 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ жалб қилади. Бу маҳаллий тадбиркорлар учун қулай шарт-шароитлар яратиш йўлидаги навбатдаги қадамдир.

Бизнес-форум давомида Микро-

кредитбанк делегацияси қатор йирик немис банклари билан икки томонлама музокаралар ўтказди.

Жумладан:

- * ODDO BHF bank
- * DZ bank
- * KfW Bankengruppe
- * AKA bank

Шунингдек, учрашувлар давомида савдони молиялаштириш, вакиллик ҳисобварақларини очиш ва уларга хизмат кўрсатиш, шунингдек, лойиҳаларни молиялаштириш масалалари муҳокама қилинди.

“Микрокредитбанк” АТБ халқ-

аро ҳамкорликни кенгайтириш ва мамлакатда барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш бўйича ўз ол-

дига қўйган мақсадларини изчил амалга оширишда давом этади.

Банк Ахборот хизмати

MOODY'S “МИКРОКРЕДИТБАНК” АТБ РЕЙТИНГИНИ БИР ПОҒОНА КЎТАРДИ!

Ушбу халқаро рейтинг агентлиги “Микрокредитбанк” АТБнинг депозит рейтинг прогнозини “барқарор”дан “ижобий”га кўтарди.

Агентлик томонидан ишонч даражасининг оширилиши банкимиз стратегиясининг самарадорлиги ва молиявий бозордаги барқарор мавқеини тасдиқлайди.

“Микрокредитбанк” АТБ миқозлар, ҳамкорлар ва шунингдек, инвесторлар учун энг яхши халқаро амалиётларни жорий этишни ҳамда молия бозоридаги ўз позицияларини янада мустаҳкамлашни давом эттиради.

Банк Ахборот хизмати

